

» et nunc contemnas. Ratio est, quia non est contemptus absolutus, et simpliciter, sed tantum secundum quid.

« 2. Si præcisè ex indignatione, malitia, prava consuetudine, aliave causa præceptum violetur, et non ex contemptu potestatis superioris, non est mortale, quia non est contemptus formalis, sed tantum interpretativus.

« 3. Est mortale, facere vel omittere aliquid, ex contemptu justæ legis humanæ. Item ex contemptu Dei præcipientis, vel etiam consulentis (quod propterea tacitam blasphemiam continet, quasi Deus inutilia præciperet, aut consuleret); et denique facere aliquid ex contemptu Prælati, ut sic, et ut à Deo auctoritatem habentis, non tamen ut talis hominis, indocti, imprudentis, imperfecti, quia hoc posterius non est contemnere absolutè et simpliciter, sed tantum secundum quid. Vid. *Sanch. 1. mor. 5. Bon. de peccat. d. 2. q. 3. p. 5.*

62. — « Resp. 4. Peccatum, vel opus indifferens habens mali speciem, transit per accidens in mortale, si ruina per illud proximo causanda sit mortalis. Ratio est, quia tali operi superadditur aliquid graviter repugnans caritati. Vide dicta de scandalo, et *Fill. t. 21. c. 6. q. 10. n. 252.*

63. — « Resp. 5. Veniale, vel opus indifferens transit in mortale, ratione periculi incidendi in mortale, quando quis sine sufficienti cautela, aut necessitate aliquid facit, per quod veniat in mortale, ac proximum periculum peccandi mortaliter, quia talis salutem animæ contemnit, cum tam probabili ejus periculo temerè se exponat. Unde in confessione explicanda est species peccati, cujus periculo se objecit, quia eodem genere peccati peccavit. Proximum autem periculum censetur quod frequenter homines similis conditionis in peccatum mortale inducit. »

Quæritur hæc, an peccet mortaliter, qui se exponit periculo tantum probabili mortaliter peccandi? Prima sententia negat cum *Sporer de Pœn. cap. 2. n. 324. et Gob. Hozes, Lumbier, Murc. etc. apud Croix; l. 5. n. 357.* Quia (ut dicunt), cum sit eo casu etiam probabile quod non adsit periculum peccandi, non operatur temerè qui tali occasione se committit; ubi enim periculum non est certum, non potest ibi adesse certa obligatio illud effugiendi. Sed omnino tenendum oppositum cum *Busemb. ut sup. quem sequitur Croix, loc. cit. cum Card. Eliz. et aliis.* Ratio convincens, quia, si est illicitum uti opinione probabili sine justa causa cum periculo damni alieni spiritualis vel temporalis, ut certum est apud omnes cum *Bus. l. 1. num. 20. in fine v. Dixi;* quanto magis id non licebit, ubi periculum imminet propriæ animæ? Nec obstat dicere, quod ubi periculum est probabile, ibi etiam probabile est non esse periculum: nam respondetur, quod eo casu, licet peccatum sit incertum, an sit vel ne committendum, certum tamen est periculum peccandi. Diximus, sine justa causa: nam ubi justa causa adest, non est obligatio tale periculum vitandi, nisi certò moraliter prævideatur lapsus in peccatum. Vide dicta

l. 2. n. 26. v. Pariter. Et sic excusantur Chirurghi, si periculo se exponunt in medendis fœminis, cum aliquoties in præteritum ob talem occasionem jam lapsi fuerint; sic Parochi, qui in excipiendis Confessionibus eandem miseriam fuerint experti; sic etiam excusantur alii qui proprium officium, puta curialis, militis, cauponis, aut mercatoris, non possunt deserere sine gravi detrimento. Ita *Salm. de 6 et 9. Pr. c. 2. n. 47. cum Nav. Gurt. Ant. à Sp. Sancto, etc. item Elbel de Pœnit. num. 102. Ronc. eod. tit. c. 4. qu. 3. Sporer eod. tit. n. 326. et alii passim.* Ratio, quia periculum de se proximum tunc fit remotum tam ratione circumstantiæ necessitatis, quam ratione simul mediolorum præcautionum, quæ persona proponit (ut tenetur) adhibere, nempe diligenter avertendo animum à delectatione turpi, vel ab alia passione: et insuper se muniendo piis cogitationibus, orationibus ac Sacramentorum frequentia. Quæ utique media, licet non sufficiant ad excusandum, ubi non adest justa causa, eò quod Deus non adjuvat temerè se periculo exponentes; bene tamen opem suam præstat ei, qui ex justa causa occasionem non deserit, dum is eo casu non ex affectu ad peccatum, sed ex quadam necessitate in illa occasione permanet. Secus verò dicendum de simplicibus Confessariis qui pluries lapsi fuerint in audiendis Confessionibus, quia hi tenentur à tali exercitio abstinere, si possint sine gravi detrimento famæ, vel facultatum, juxta dicta *l. 3. n. 438. et n. 483. v. Quid.* Quid verò, si aliquis in iis occasionibus semper vel fere semper lapsus fuerit, et spes non effulgeat emendationis? Vide dicta *eod. n. 438.* ubi diximus hunc teneri cum quacumque jactura occasionem deserere, et animam suam salvam facere. Vide etiam dicenda *l. 6. n. 453.*

64. — Utrum autem sit in statu peccati mortalis, qui propositum habet committendi omnia venialia? Vide dicta *l. 4. n. 12. vers.* Quæritur autem.

CAPUT III.

DE PECCATIS CAPITALIBUS IN SPECIE.

DUBIUM I.

Quid sit Superbia, et quale peccatum.

65. — « RESP. I. Superbia est appetitus inordinatus propriæ excellentiæ; mortalis ex genere suo, si sit consummata et perfecta, id est, si quis ita excellere appetat, ut Deo, superioribus, eorumque legibus subjici nolit. Imperfecta tamen, qua quis subjici non renuens iis, quibus debet, in suo tantum affectu sese magnificat, est tantum veniale, ut docet *Caj. etc. vers. Superbia:* quia sine Dei et aliorum despectu plus justo se efferre, non est gravis inordinatio: esset tamen gravis, si fieret cum notabili aliorum contemptu, complacendo in aliorum abiectione.

66. — « Resp. 2. Filiae superbiae sunt tres. 1. Est praesumptio quae est appetitus aggrediendi aliquid supra vires. Est communiter veniale tantum; fit tamen mortale, si damnum Deo, aut proximo afferat: v. g. si praesumas jurisdictionem ecclesiasticam, potestatem Ordinis sacri: item officium Medici, Advocati, Confessarii, etc. sine debita peritia. *Less. l. 3. c. 2. d. 3. n. 18. et supra. l. 4. c. 3. dub. 9.*

« 2. Est ambitio, quae est inordinatus appetitus dignitatis, et honoris non debiti, vel debito majoris: ut si ambias Beneficium vel Officium, quo es indignus: vel illicito modo, et medio: v. g. per simoniam. Est per se peccatum veniale: fit autem mortale, vel ratione materiae, ex qua, vel ratione medii, per quod honor quaeritur, vel ratione damni, quod proximo inferitur. Denique, si moderatè honor appetatur ob honestum finem, erit actus magnanimitatis, ut docet *Laym.*

« 3. Est vana gloria, scilicet cupiditas inanis gloriae, cujus finis est manifestatio inordinata propriae excellentiae, sive verae, sive fictae. Dicitur vana, quando quaeritur ex re mala, falsa aut ficta, aut quae non est digna gloria, vel non tanta, ut ex opibus, nugis, etc. aut apud eos, qui non bene de re iudicant, aut sine debito fine. Est peccatum per se veniale, mortale saepe per accidens, ut dictum est de ambitione. Imò, ut contra *Angelum* rectè docent *Sylo. Navarr. cap. 17.* etc. est tantum veniale, res etiam sacras principaliter facere ob gloriam vanam: v. g. concionari. Porro per vanam gloriam dupliciter peccatur, juxta *S. Thom. 1. 2. qu. 13. I. Directè*, idque vel per verba, est que jactantia, quae est venialis per se; si sit de rebus bonis, v. g. jejunio, oratione, etc. etsi per accidens saepe ratione damni, si sit falsa, fiat mortalis, uti etiam 1. si quid dicat contra gloriam Dei, ut *Ezech. 28. Deus ego sum. 2. Si prorumpat in contumelias, v. g. Non sum, sicut ceteri hominum, Adulteri, etc. ut hic. 3. Ex fine malo. 4. Si cum notabili damno proximi fiat. 5. Si de re mortaliter mala; quia approbatio operis eandem cum illo speciem habet: (quae proinde in confessione debet exprimi, saltem quando cum jactantia de peccato conjuncta fuit complacentia ejusdem. Quod addo, quia si absque ea fuit, *Nao. Pal. et Dian. t. 2. tr. 4. R. 161.* docent contra *Sanch. Lop. Rodr.* etc. non necessariè explicari. (Vide *Card. Lug. d. 16. n. 267.*) Vel per facta, quae si vera sunt, et aliquid admirationis habent, dicitur inventio novitatum: haec enim solet vulgus admirari, ut per peregrinas vestes, opiniones, etc.; mortale, si notabiliter corrumpat juventutem, vel mores: si verò facta falsa sint, est hypocrisis: v. g. si quis boni aliquid faciat, ut videatur bonus, etsi non sit: quae ex se venialis est, nisi sit cum injuria, vel contemptu Dei, et proximi. II. *Indirectè*, in quantum quis altero non vult esse minor. Quod fit quadrupliciter. 1. Per intellectum, et est Pertinacia, qua quis nimis tenaciter adhæret suae sententiae: quae est mortalis, si oppugnetur veritas magni momenti: vel si sit coniuncta cum periculo tertii.*

« v. g. si medicus cum periculo aegroti maneat in sententia. 2. Per voluntatem, et est Discordia, qua peccatur mortaliter, quando est circa bonum Dei, vel proximi, in quo deberent esse concordēs. 3. Per verba, et est Contentio, quae est mortalis, quando animo contradicendi altercaris circa veritatem pertinentem ad fidem, vel salutem animae, aut corporis. 4. Per facta, dum quis non vult exequi, quod debet, et est inobedientia. Vid. *Bald.*

67. — « Resp. 3. His tribus superbiae filiabus respondet Pussillanimitas, qua quis nimium sibi diffidens detrectat honores, gloriam, vel officium, quo dignus est. Veniale est ex genere suo; et fit mortale, si detrectes, ad quod teneris sub mortali. Vid. *Less. l. 3. c. 2. n. 28. Laym. l. 3. sect. 5.*

Unde resolves:

« 1. Audiens laudem alterius, vel suam, de re mortaliter mala, peccat mortaliter, si approbet, suscipiat, admiretur ut laudem dignam. *Sanch. Bald. d. 29. n. 3.*

« 2. Vituperans alium ob vindictam non sumptam, aliudve grave malum, vel peccatum omisum, v. gr. fornicationem, peccat mortaliter, quia est species jactantiae; et est cum approbatione peccati, et occasio committendi. *Ibid.*

« 3. Inducens in civitatem novos habitus, et praevidens, quòd suo exemplo moralem necessitatem imponat aliis, ut sumptus faciant supra vires, et postea non possint alere quos debent, vel creditoribus non satisfacere, peccat graviter. *Baldell. l. c.*

« 4. Exornare se nimium ex animi levitate, vel vanitate, per se tantum est veniale. *Ibid.*

« 5. Simulare sanctitatem cum voluntate non habendi, mortale esse dicit *Bald. l. c.*

« 6. Simulare improbitatem est peccatum (quia est mendacium, et quidem scandalosum, potestque esse mortale). Neque id fecerunt sancti, nisi faciendo id, quod ex se est indifferens, et permittendo ab aliis accipi ut signum improbitatis, cum tamen nec ex natura sua, nec eorum intentione esset tale.

DUBIUM II.

Quid sit Avaritia.

68. Quid est Avaritia? — 69. Quae sint filiae Avaritiae? — 70. Quando et Quomodo peccent aperientes, et legentes litteras alienas?

68. — « RESP. 1. Est inordinatus appetitus temporalium.

Unde ex hoc, et regula supra tradita de peccato mortali, resolves sequentes Casus.

« 1. Est ipsa ex genere suo venialis.

« 2. Cum verò eo exerescit, ut ejus causa divinas leges praevicari non dubites, fit mortalis.

« 3. Prodigalitas, quæ opponitur avaritiæ, et consistit in defec-
 tu conservandi, et excessu erogandi, est ex genere suo venialis:
 » levior quàm avaritia, quia minùs abit à virtute liberalitatis.
 » Interim mortalis fit, si liberis et uxori pauperiem crees: si im-
 » potentem te reddas ad solvenda debita: si profundas bona Ec-
 » clesiastica, piis causis obnoxia. Vid. *Less. l. 2. c. 47. d. 8.*
 » Resp. 2. Filiæ Avaritiæ sunt sequentes.
 » 69. — « 1. Obduratio cordis (contra misericordiam) egenis et
 » pauperibus non compatiendo, eos objurgando, debita durè ni-
 » mis exigendo, quando creditor non est solvendo, etc. Hac ali-
 » quando peccari potest mortaliter, quando præceptum eleemo-
 » synæ, vel charitatis urget, et tamen ex tali duritia non sub-
 » venit. *Nav. c. 27. Tol. l. 8. c. 26.* Vide dicta de charitate
 » proximi.
 » 2. Inquietudo cordis, hoc est, vehemens et inordinata appli-
 » catio mentis ad acquirendas, vel conservandas divitias, cum
 » inani et vano timore, ne non acquirantur, vel perdantur. Est
 » mortalis, quando retrahit à spiritualibus, vel aliis, ad quæ ex
 » præcepto gravi obligamur (v. g. auditione Missæ), vel in-
 » ducit superfluum timorem, et ex hoc diffidentia erga Deum.
 » Venialis est, si sit de re bona, sed tempore, vel loco indebito,
 » v. g. de familia, messe, vindemia, quando quis est in templo,
 » vel vacandum est Deo. *S. Th. 2. 2. q. 55. art. 6. Reg. l. 23. c. 2.*
 » q. 3. *Escob.*
 » 3. Violentia, mortalis est, quando est injusta, et circa mate-
 » riam gravem.
 » 4. Fallacia, sive dolus in verbis potest esse mortalis ratione
 » finis, vel mediorum.
 » 5. Fraus, sive dolus in facto, est mortalis ex genere suo,
 » contingitque multipliciter in contractibus, tam ratione ma-
 » teriæ (v. g. si ea vitium habeat, vel non sit, qualis existimatur)
 » quàm ratione pretii. *Nav. c. 23. Tol. l. 8. c. 47. Escob.*
 » 6. Proditio, quæ est deceptio contra fidem datam, aut debi-
 » tam, in damnum alicujus, mortalis est ex genere suo. Contingit
 » fere tripliciter. 1. Circa personas, quo modo Judas Chris-
 » tum, Dalila Samsonem prodidit. 2. Circa res, vel immobiles
 » (ut si miles manifestet hosti modum capiendi arcem), vel
 » mobiles, ut si pecuniam, vestem, etc. cujuscumque absconditam
 » prædoni ostendas. 3. Circa secretum, vel sibi commissum re-
 » velando (quod est contra fidelitatem, et justitiam, si quidem
 » promissum fuit: quia est pactum onerosum, ut docet *Card.*
 » *de Lugo lib. 14. n. 139.* et quidem mortale, si prævidere possis,
 » inde securum notabile aliorum damnum, vel discordiam:
 » aliàs veniale) vel alienas litteras aperiendo et legendo. Quod
 » postremum, si fiat ideo, ut scias secreta alterius, est curiosi-
 » tas: et si sit in re gravi, per se est mortale: quod, quia com-
 » munitè ante apertionem nescitur, communiter esse mortale,
 » docent *Tol. l. 7. cap. 45. Bald. l. 3. d. 11. Nav. c. pen. d. 6.*
 » *de pæn. Mol. Laym. lib. 3. t. 3. p. 1. c. 4.* (qui addit eum, qui

» dolosè alienas litteras aperit, et legit cum alterius injuria, vel
 » damno, crimen falsitatis committere.) Dixi, *per se esse mor-
 » tale*, quia per accidens potest esse veniale, vel nullum, si legi-
 » tima auctoritate, justa ex causa fiat.

Unde resolves:

70. — « 1. Litteras alienas aperire et legere, sæpe non est
 » peccatum, si probabiliter scias scriptas esse in tuum injus-
 » tum damnum, vel in injuriam tuam cedere, quam intendas
 » avertere: quia potes tibi consulere. Sic Princeps potest ape-
 » riri litteras non tantum hostium, sed etiam aliorum, quæ tem-
 » pore belli ex locis finitimis hostium veniunt. Item ministri
 » publici, quoties bono publico necessarium esse judicant *Nav.*
 » *c. 18. Regin. l. 24. n. 60. Escob. Card. de Lugo d. 14. n. 148.*
 » * (*Et hoc procedit non solum pro Principe et Ministris, sed*
 » *etiam pro privatis; ut Lugo d. n. 148 Ronc. de 7. Præc. c. 4.*
 » *q. 5. R. 2. cum Sanch. Nav. et Bon. Sed vide dicta. l. 3. n. 970.*
 » *in fine.*)*
 » 2. Communiter etiam peccatum non est, si consensus expres-
 » sus habeatur ejus, à quo, vel ad quem mittuntur (neque lex
 » specialis vetet, *C. de Lug. l. c.*), vel tacitus saltem: ut si fa-
 » cias sub ratihabitione, confidens rationabiliter, habitum iri-
 » ratum. Ita *Escob. ex Nav. Regin. etc. l. c.*
 » 3. Superior religiosus litteras suorum subditorum (dum-
 » modo non mittantur ad superiorem majorem, vel talem, quem
 » statuta eximant, nec ab eo veniant) licitè aperit et legit;
 » sive ex Religionis statuto aut consuetudine, sive ex suspensione
 » probabili, quòd mali aliquid contineant. Vide *Peyrin. de*
 » *Relig. t. 1. q. 2. c. 1. Dian. p. 3. t. 6. R. 55.*
 » 4. Nec est peccatum, si necesse sit, vel expediat ad injuriam
 » alteri imminentem advertendam: dummodo non plus legatur,
 » quàm ad eum finem necesse est. *C. de Lug. l. c.*
 » 5. Qui aperit et legit, existimans non contineri res magni
 » momenti, venialiter tantum peccat. *Card. de Lug. l. c.*
 » Ita communiter DD. cum *Lug. D. 14. n. 148. Ronc. de 7. Præc.*
 » *c. 4. q. 5. R. 2.* Dicit autem *Conc. de Rest. q. 2. n. 5. cum Mol.*
 » *Nav. Sa, etc.* quòd, etiamsi materia lectionis sit levis, legens
 » potest mortaliter peccare, si alter id accipiat ut gravem injuriam.
 » Bene admittimus hoc posse esse peccatum mortale, at non contra
 » justitiam, ut videtur sentire *Bon.*, quia gravitas injuriæ desu-
 » menda est ex ipso objecto, sive materia, quæ per se apta sit,
 » juxta communem hominum æstimationem, gravem contristatio-
 » nem afferre, ut ait *Croix l. 3. p. 2. n. 2. cum communi*, sed con-
 » tra caritatem, ratione gravis tristitiæ, quam ex illa etsi levi
 » injuria alter patitur.
 » 6. Si litteras ab alio dilaceratas, et in publicum à domino
 » abjectas recolligas, et junctis partibus legas, ex sola curiositate,
 » peccatum veniale est: nullum autem (per se) si, ut ex illa
 » notitia tibi provideas; quia quod pro derelicto habetur, in

» usum suum convertere licet. *Bald. ex S. Anton. et Ros. Sylo.*
 » *v. Emptio, q. 17. Laym. l. 3. sect. 5. t. 3. p. 1. c. 4. num. 4.*
 » *Dian. t. 2. tr. 6. R. 55. ** (*Ita etiam Lugo D. 14. n. 150. et*
 » *Ronc. de 7. Præc. c. 4. q. 5. R. 11. etiamsi dominus in minutis*
 » *partes lacerasset, quia tunc videtur cessisse juri suo. Sed pro-*
 » *babilius contradicit Croix, l. 3. p. 2. n. 1235. cum Reb. et Petsch.*
 » *Ratio, quia hoc ipso quod minutim dilaceravit, satis significavit*
 » *nolle, ut legantur, et ideo noluit cedere juri suo.) * Rectè tamen*
 » *notat Laym. l. c. talem ex charitate teneri non manifestare*
 » *secretum iis contentum, si damnum inde cujuscumque provenire*
 » *possit: imò (addit) revelans ejusmodi secretum (cujus noti-*
 » *tiam etiam justè acquisivit) contra justitiam peccabit, si in-*
 » *telligat, audientes ea notitia usuros ad damnum injustè infe-*
 » *rendum. Vide Laym. l. c.*

« *Dixi 1. à domino projectas: quia si vel ab alio projectæ*
 » *(domino inscio) vel ab ipsomet casu perditæ fuerint, non licet*
 » *legere.*

« *Dixi 2. in locum publicum: quia si in ignem, vel fornacem*
 » *v. g. projectæ sint, ut comburantur, peccas, si extrahas, et*
 » *legas. Vide Card. de Lugo d. 15. n. 150.*

« *Dixi 3. per se; quia fieri potest, ut ea contineantur, quorum*
 » *lectio sit perniciosa.*

« *7. Qui furtivè scripta alterius secreta, ipso invito, legit,*
 » *peccat. Et 1. quidem peccato curiositatis; etsi faciat animo*
 » *discendi, et sine suspitione damni. 2. Injustitiæ, quia quisque*
 » *habet jus secreti in suis scriptis, quæ aliis non vult esse com-*
 » *munia. Nav. c. 15. Mol. t. 5. d. 36. n. 2. Reg. l. 24. c. 6. n. 119.*
 » *potestque aliquando esse mortale, si nimirum fiat cum notabili*
 » *damno; vel alter valde cupiat esse secreta, gravissimèque sit*
 » *laturus. Bald. d. 11. Vide etiam Card. de Lug. l. c.*

« *8. Quicumque secretum violat absque justa causa cum alterius*
 » *damno; vel qui litteras alterius injustè aperit, ex quo damnum*
 » *alteri sequitur, tenetur ad restitutionem. Bon. d. 2. de rect.*
 » *q. 1. p. 1. Trull. l. 7. c. 10. d. 32. »*

DUBIUM III.

Quid sit Luxuria.

71.—« *RESP. 1. Est appetitus inordinatus venereorum, quorum*
 » *usus cum ex natura sua institutus sit ad conservationem generis*
 » *humani, quod est magnum bonum hominum, et externum Dei*
 » *proinde qui abutitur, lædit Deum et homines. Est mortalis ex*
 » *genere suo. Vide supra l. 3. tr. 4. c. 2. et l. 5. c. 1. d. 2.*

« *Resp 2. Filiæ Luxuriæ, quæ eam plerumque sequuntur,*
 » *sunt octo: quatuor ex parte intellectûs, et quatuor ex parte*
 » *voluntatis.*

« *1. Cæcitas mentis, cum quis adeo est addictus turpitudini,*
 » *ut de cælestibus non cogitet.*

« *2. Præcipitatio, qua quis ex eadem causa sine consilio ope-*
 » *ratur.*

« *3. Inconsideratio, quando in modo delinquit, inconsideratè*
 » *agens, quæ statum vel personam dedecent.*

« *4. Inconstantia, quando quis ex eodem affectu voluptatum à*
 » *piis propositis mox deficit.*

« *5. Amor suû, talis enim homo ob voluptates seipsum finem*
 » *suarum actionum facit, non Deum.*

« *6. Odium Dei, lascivus enim solet à rebus Divinis abhorre-*
 » *re. Imò ab ipso Deo, tanquam peccatorum vindice.*

« *7. Affectus præsentis sæculi; amor enim voluptatum carna-*
 » *lium ita animam afficit, ut subinde etiam beatitudini æternæ*
 » *paratus esset renunciare, si præsentibus frui semper permit-*
 » *teretur.*

« *8. Horror futuri sæculi; quando voluptatibus immersus*
 » *mortem inordinate timeret, et de ea nolens cogitare, vitam*
 » *illicitis mediis propagare studet, etc.*

« *Priores quatuor sunt mortales, quando finis ultimus in crea-*
 » *tura ponitur, vel præceptum aliquod Dei graviter obligans,*
 » *prætermittitur; Posteriores quatuor, si plenus sit voluntatis*
 » *consensus, per se sunt mortales; ex indeliberatione, vel alia*
 » *actu imperfectione, sæpe veniales. Vid. Escob. et Bald.*
 » *ll. cc.*

DUBIUM IV.

Quid sit Invidia.

72.—« *RESP. Est tristitia de alterius bono, prout illud*
 » *est diminutivum propriæ excellentiæ, ita ut hæc directè sit*
 » *contra charitatem: hæc enim gaudet de bono proximi; quod*
 » *invidia destructum optat vel non destructum dolet. * De hoc*
 » *peccato cum disputas, animadvertite Propos. 13. 14. 15. inter*
 » *damnatas ab Innoc. XI. * »*

Unde resolves:

« *1. Est ex genere suo mortalis, et gravissima quidem, atque*
 » *in Spiritum sanctum, si sit de ipsa gratia, vel auxilio Dei.*
 » *2. Filiæ similiter ex genere suo mortales sunt, ac numerantur*
 » *hæ: 1. Odium, de quo supra. 2. Detractio, de qua in Præc.*
 » *8. 3. Gaudium in malis proximi. 4. Susurratio, quæ est oblo-*
 » *cutio mala de proximo, ad tollendam amicitiam ipsius cum*
 » *aliis: quam proinde susurro restituere tenetur, et iterum*
 » *reconciliare, non secus ac detractor famam. Vide in Præc. 8. »*

« *Antequam infamationem possit quis dissolvere amicitiam alicujus,*
 » *narrando scilicet illius defectus naturales, aut similes, ut ipse*
 » *succedat loco expulsi? Negant Azor. Trull. Fill. etc. apud. Salm.*
 » *de Rest. c. 4. n. 22. Sed affirmant Salm. ibid. cum Soto, Bon.*
 » *Arag. Serra, Prado; Quia licet sine vi vel fraude procurare*

sibi bonum gratuitum alicujus, cum exclusione alterius. At probabilior est prima sententia, dum *Less. l. 2. c. 11. dub. 3. n. 14.* et ipsi *Salm. c. 4. n. 45. cum P. Nao. Bon. Sayr. et Dian.* communiter docent, quod pro palatio defectuum naturalium erit peccatum grave, si inde impediretur alius à consecutione alicujus boni temporalis: Cùm igitur hujusmodi pro palatio per se sit injusta, fraudulentè expeditur alter ab amicitia acquisita.

« 3. Si tristitia sit de bona alterius, in quantum ex eo tibi, vel » aliis times nocumentum, v. gr. inimicus tuus est evectus ad » officium, ut tibi facilius possit nocere, non est invidia, sed » timor, qui per se non est peccatum, nisi sit inordinatus. *Laym. l. 3. tr. 3. c. 10.*

« 4. Si tristitia sit ex eo, quòd nobis desit bonum, quòd alter » habet, ita tamen, ut illud alteri non discupiamus, non est » invidia, sed æmulatio, seu zelus, qui si est circa bonum ho- » nestum, est laudabilis: si autem circa temporalia interdum est » venialis, ut si bonum dolenti sit improporionatum, quale es- » set, si rusticus doleret se non esse regem. *Laym. l. 3. tr. 3. c. 10. n. 2.*

« 5. Si tristitia est ex bono alterius, in quantum ille est indig- » nus, non est invidia, sed indignatio; quæ non est peccatum; » erit tamen, et quidem mortale, si vel Dei providentiam arguat » (estque blasphemia), vel si ita afficiat, ut ducat homines ad » malum imitandum. *Cajet. Laym. l. c.*

« 6. Si doleas, quòd alter tibi æqualis, vel non multum inæ- » qualis in excellentia crescat, ita ut te fiat superior, et ipsum » incrementum excellentiæ apprehendas, ut tibi malum, est » propriè dicta invidia: invidus enim dicitur, quòd non sit videns, » quia bona alterius sine tristitia videre non potest. *Bal. d. 29. l. 3.* Sic peccare solent: 1. Ambitiosi, et qui ex re aliqua quæ- » runt gloriam, quam cum in eo ponant, ut in illa re sint soli, ac » singulares, dolent, et tristantur, si alii accedant. 2. Pusilla- » nimes, quibus cum omnia videantur magna, quovis bono alterius » putant minui suum; sic mulieres, v. g. facillè apprehendunt, ac » dolent se superari bono alterius, v. g. formositate. 3. Senes » respectu juvenum, et quicumque aliquid difficulter obti- » nuerunt, quòd alii facillè consequantur. *Bald. l. c.*

« 7. Qui in adversis suis, vel ob aliorum prosperitatem, » optat se non fuisse natum, vel se brutum animal factum fuisse » vel diem esse maledictum, quo natus est, vel alterum primò » vidit, aut conjugem accepit, si tantum intendat maledicere » irrationali creaturæ, v. g. diei (sive sit nativitatis, sive con- » jugii) qui tot mala culpæ, vel pænæ protulit, videtur esse » tantum veniale (aliquando etiam nullum, ut Jobi) si autem » deliberatè intendat optare malum homini, sive sibi, sive alteri » illo die natis, vel conjugatis, mortale est. *Escob. et Marchant. man. c. 3.* »

DUBIUM V.

DE GULA.

ARTICULUS I.

Quid sit Gula.

75. — « RESP. Ea est inordinatus appetitus cibi et potûs, op- » poniturque abstinentiæ, et committitur quinque modis. 1. Si edas » ante tempus. 2. Si nimis exquisita. 3. Si plus justo. 4. Si vora- » citer. 5. Si nimis exquisitè præparata. *Laym. l. 3. c. sect. 4. n. 2.*

Unde resolves :

« 1. Gula ex genere suo est peccatum tantum veniale, quia » nullus horum modorum repugnat præcisè charitati Dei, vel » proximi. * (*Nota hîc prop. 8. damnat. ab Innoc. XI. Comedere » et bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem, non est » peccatum. Licet tamen uti delectatione ad cibum percipiendum » pro corporis salute, ut Salm. d. 5. Præc. c. 2. n. 4. ex » S. August.)* *

« 2. Hinc probabile est, quòd docent *Nao. Tol. etc.* et non » repugnat *Laym.* secluso scandalo, et aliis, veniale tantum esse, » usque ad vomitum se cibo et potu implere: idque etiam, si » quis vomat, ut iterato possit bibere: quòd tamen verb. *Come- » dere, Sa,* aliique multi putant mortale. Vide *Bald. Escob. l. 4. s. 1. c. 11.* * (*Comedere vel bibere usque ad vomitum pro- » babile est esse tantum veniale ex genere suo, nisi adsit scanda- » lum, vel notabile nocumentum valetudinis, ut communiter dicunt » Holz. t. 1. p. 154. n. 732. et Salm. tr. 25. c. 4. nu. 8. cum Caj. » Naoar. Henriq. et Laym. l. 3. sect. 4. n. 2.* Qui autem sponte » evomunt quòd sumpserunt, ut iterum edant, aut bibant, vix » excusantur à mortali; hoc enim videtur involvere magnam » deformitatem; ita probabiliter (*contra Bus.) Holz. l. c. et » Wigandt tr. 5. Ex. 3. n. 70. R. 2.*)

« 3. Vix dubium est, licere esu, aut potu, aliterve creare » vomitum, si is salubris esse judicetur.

« 4. Mortalis interim censetur crapula ex accidente, et nimia » inordinatione, in his casibus. 1. Si quis gulæ causa violet jejunia » Ecclesiæ. 2. Si quis ex gula notabiliter ineptus fiat ad functiones » ad quas sub mortali tenetur. 3. Si quis valde graviter valetudini » noceat, id advertens; secus, si leviter tantum: ut v. g. si fe- » bricitans haustu aquæ morbum augeat. 4. Si continuæ fiant » comessiones et compotationes, ita ut venter pro Deo habeatur. » 5. Si quis bibat ad perfectam ebrietatem, de qua infra. 6. Si » quis ex mera gula vescatur carnibus, aut sanguine humano; tum » quia id repugnat pietati defunctis debitæ: tum quia est contra » instinctum naturæ abhorrentis. Excusandum autem erit, si fiat » causa medicinæ, aliave justa causa, v. g. extremæ famis in